

BOŻENA MATYJAS, DANUTA OPOZDA, KATARZYNA SEGIET (red.), *Podmiotowość dziecka i wartość dzieciństwa. Współczesna recepcja myśli Janusza Korczaka*, Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2024, ss. 183. ISBN: 978-83-2324-297-0.
DOI: <https://doi.org/10.18290/rped25174.9>

Współczesna pedagogika coraz wyraźniej akcentuje znaczenie podmiotowego traktowania dziecka oraz potrzebę dostrzegania dzieciństwa jako pełnowartościowego okresu życia, a nie jedynie etapu przygotowawczego do dorosłości. W centrum tej perspektywy znajduje się dziecko – istota aktywna, posiadająca prawa, potrzeby, emocje i zdolność do uczestniczenia w procesie wychowania jako równoprawny partner. Podmiotowość dziecka to nie tylko koncepcja teoretyczna, lecz również konkretna praktyka wychowawcza, w której dziecko traktowane jest z szacunkiem, zrozumieniem i empatią.

W tym kontekście na nowo rośnie zainteresowanie myślą Janusza Korczaka – prekursora pedagogiki szacunku, rzecznika praw dziecka i twórcy systemu wychowania opartego na głębokim zrozumieniu jego świata. Dziedzictwo Korczaka, choć zakorzenione w realiach pierwszej połowy XX wieku, okazuje się zaskakująco aktualne i inspirujące w rozwiązywaniu współczesnych dylematów edukacyjnych i wychowawczych. Autorzy publikacji *Podmiotowość dziecka i wartość dzieciństwa. Współczesna recepcja myśli Janusza Korczaka* wpisują się w ten nurt badań, podejmując próbę reinterpretacji i aktualizacji korczakowskiej filozofii w świetle dzisiejszych wyzwań pedagogicznych. Książka integruje refleksję teoretyczną z analizą praktycznych aspektów jego myśli wychowawczej, co czyni ją wartościowym źródłem zarówno dla teoretyków pedagogiki, jak i dla nauczycieli, wychowawców czy pedagogów specjalnych.

Publikacja została podzielona na trzy zasadnicze części, logicznie powiązane tematycznie i prowadzące czytelnika od refleksji ogólnopedagogicznej, przez inspiracje teoretyczne, aż po praktyczne zastosowanie systemu Korczaka.

Część I: *Proces kształtowania się podmiotowości dziecka w pedagogice/ wychowaniu* (rozdz. I–III) prezentuje podstawowe założenia dotyczące podmiotowości dziecka. Autorzy wnikliwie analizują zarówno ontogenezę podmiotowości, jak i jej znaczenie w procesie wychowania. Na szczególną uwagę

zasługuje rozdział III, który wskazuje na praktyczne kierunki wdrażania idei podmiotowego traktowania dziecka w pracy wychowawczej. Część II: *Korczakowskie inspiracje w dociekaniach teoretycznych o dziecku i dzieciństwie* (rozdz. IV–VII) ukazuje, jak myśl Korczaka rezonuje we współczesnej refleksji pedagogicznej i społecznej. Zawarte tu analizy dotyczą m.in. niedostrzegania praw dziecka, napięć rodzinnych oraz odpowiedzialności rodziców w kontekście współczesnych przemian społeczno-kulturowych. Jest to część o dużym potencjale diagnostyczno-krytycznym, odwołująca się do aktualnych problemów wychowania i opieki nad dzieckiem. Część III: *System wychowawczy Janusza Korczaka w praktyce* (rozdz. VIII–XIII) stanowi niezwykle cenną próbę usystematyzowania i przybliżenia założeń korczakowskiej pedagogii w realiach współczesnej edukacji. Interesujący jest tu m.in. rozdział na temat roli wychowawcy, a także wskazanie roli rodziny i szkoły jako instytucji wspierających. Finalny rozdział, zatytułowany „Korczak a współczesność”, ukazuje ponadczasowość jego myśli i ich aktualność w kontekście obecnych wyzwań edukacyjnych.

Omawianą publikację wyróżnia interdyscyplinarne ujęcie problemu oraz głębokie osadzenie w klasycznej tradycji pedagogicznej. Autorzy odwołują się do idei Janusza Korczaka nie tylko jako źródła historycznego, lecz także jako fundamentu dla rozwoju współczesnej pedagogii humanistycznej. Wysoka wartość naukowa książki idzie w parze z jej przystępną formą, co czyni ją doskonałym narzędziem dydaktycznym na potrzeby zajęć akademickich z pedagogiki ogólnej, teorii wychowania czy pedagogiki specjalnej.

Dr Patrycja Leśniak-Walczuk
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
e-mail: patrycja.lesniak-walczuk@kul.pl
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5910-075X>